

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta » 13.—
za četrt » 8.50
za en mesec » 3.20
za Nemčijo celeletno . 28.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravniku:

Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta » 11.20
za četrt » 5.60
za en mesec » 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v, na
meseč. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettirvsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat » 12 v
za trikrat » 10 v
za več ko trikrat » 9 v

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno pogostje
v praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročila, inserate in reklamacije.
Upravištkega telefona št. 198. —

Današnja številka obsega 4 strani.

Državni zbor.

Dunaj, 21. aprila 1910.

Posojilo.

Vlada dobi s silno lahkoto posojilo. Najprej je zahtevala dovoljenja, da sme najeti 182 milijonov, a vladne stranke so ji ponudile kar 220 milijonov. Ali ni to prijetno — za vlado? — Zadovoljen je finančni minister Bilinski, zadovoljno vladno časopisje, zakaj vladne stranke gredo vendar tako lepo skozi drn in strn za vlado, ker se gre proti slovenski opoziciji.

»Slovanska Jednota«.

Veliko bolj kakor za usodo posojila se zanimlje politična javnost za dogodke v »Slovanski Jednoti« in v jugoslovanskih klubih. Vlada je bila osupnjena, ko je prišel pred tednom v javnost sklep »Slovanskega kluba«, s katerim se je predložilo »Zavezu južnih Slavena« tesnejšo organizacijo »Narodne zveze«. Tesnejša organizacija Jugoslovansov pomenja ojačanje njihovega vpliva v zbornici in v »Slovanski Jednoti«, kar pa vendar ni v interesu vlade, ki Slovenom, osobito Jugoslovanom nikakor ni naklonjena, in ki je vedno popolnoma pravilno računala na to, da dokler bode »Narodna zveza« tako rahlo zvezana, kakor je bila doslej, ne bo »Slovanska Jednota« nikdar tako močna, kakor bi bila lahko, ako bi bila »Narodna zveza« odločilen faktor v »Slovanski Jednoti«. Vsekako kaže, da se fuzija obeh klubov izvrši. »Slovanska Jednota« je imela te dni vsak dan seje. Saj je čisto naravno, da se v »Jednoti« pogovore, kako bode »Jednota« postopala v posameznih vprašanjih v zbornici in v odsekih in da se naredi načrti za bližnjo bodočnost. Jasnó je, da v taki organizaciji, kakor je »Slovanska Jednota«, kjer so združene stranke tako različnih nazarov, ni lahko delati politike, ki bi bila vsem všeč, in da pride v seji take organizacije lahko do kakih rekriminacij, ki komu niso ljube, ki so pa dostikrat potrebne. In tako je bilo tudi sedaj. In dasi so take stvari zaupne, je vendar prišlo to in ono v časopisje, ker se posvodi dobe osebe, ki so tu in tam indiskretne, da ne rečemo hujšega. — In to časopisje, v katerem se zrcali tako pogosto mnenje vladnih krogov, je bilo zadovoljno in škodoželjno in je še z orijentalno domišljijo slikalo o »Zerfahrenheit in der Slavischen Union«. — Ali ni to lepo? Pa je tudi res? — V »Jednoti« je bilo vendar potreba pogovoriti se. In če je tu zastopnik »Slovanskega kluba« poudarjal, da je bila dosedanja taktika »Slovanske Jednote« zgrešena in da je treba poslej drugače postopati proti vladi, kakor doslej in da se ji na ta način nikdar ne pride do živga, je to vendar prav, da stranke, ki morajo skupno in jednotno postopati proti sovražni vladi, spoznajo svojo slabost in jo popravijo. Ne varajmo se in ne mislimo, da bi bilo za nas in naš narod kaj boljše, ako se vrže kak minister in sede na njegovo mesto kak oseba, ki nam je sedaj po mišljenju bližja, a sedanji sistem vladanja, ki nam je skozi in skozi sovražen, pa bi ostal. Prav je, da so v »Jednoti« spoznali svoje grehe, svojo slabost. »Slovanska Jednota« mora nastopiti nova pota. Krepkejši in bolj smotreno mora poslej zasledovati cilj slovenskih strank. Mi smo uverjeni, da je veselje vladnih krogov prezgodnje. Krepkejša bo »Slovanska Jednota«, kakor je bila. Napake in zmote se morajo popraviti.

V seji načelnikov

se je sklenilo, da bo razprava o posojilu končana če mogoče jutri, a gotovo pa v soboto. Prihodnji teden ne bo plenarnih sej zaradi Velike noči pravoslavnih, a 6. maja bo zborovala zopet

zbornica. A seje bodo pa imeli proračunski, finančni in socialni odsek.

Italijanska fakulteta

zopet straši. Po prvem branju so predlogo spravili v proračunski odsek, a baron Malfatti je v seji načelnikov predlagal, da se odkaze naučnemu odseku. Temu predlogu se je uprl dr. Šusteršič. Posredovati je hotel socialni demokrat Seitz, a sklenilo se ni ničesar.

Razprava o posojilu.

Uvel je je poročevalec finančnega odseka, znani fiskalist poslanec Steinwender.

Seveda se je potegoval za nove davke. Povedal je pa le tudi nekaj bridkih tistim Nemcem, ki se bahajo, češ, da le oni plačujejo največ davkov in rekel, da so tudi Čehi in Poljaki bogati. Za njim so govorili Hrasky, Schöpfer, Modrac, dr. Šilinger, Seitz, Sternberg, Bilinski in Gross. Bilinski je polemiziral z »Neue Fr. Presse« in povedal, da je že deset ali dvanaest let pri Moricovem listu slabo zapisan in da lista ne more pohvaliti. Seveda se je potegoval za nove dolgove in povedal, da se v vojaški upravi ne sme varčevati. Povedal je tudi nekaj precej krepkih Rotšildovi skupini, ki je jezna nanj, ker ji noče poveriti kupčije za razprodajo zadolžnic nameravanega dolga. — Po »fiskalni« razpravi je nadaljevala zbornica razpravo o nujnem predlogu z ozirom na dalmatinske železnice. Govoril je poslanec Vuković.

Afera Wolf-Sternberg.

Wolf se pritožuje, ker ga je Sternberg opsoval. Predsednik Pattai izjavi, da je že podpredsednik Conci zato ukočil Sternberga. Po poslovniku se pa »poziv k redu« lahko tako poostri, da se po sklepu zbornice »poziv k redu« zabeleži v uradni zapisnik. Wolf se zadovoljuje s predsednikovim predlogom, nakar uvede Pattai glasovanje z besedami: »Sodim, da pritrdi predlogu vsa zbornica.« Člani »Slovanske Unije« zapuste razven ene stranke zbornico. Pattajev predlog se nato odobri.

Iz seje klubovih načelnikov.

Opoldne se je vršila seja klubovih načelnikov. Predsednik je predlagal, naj li zborovali odseki, prva plenarna seja naj bi bila 6. maja. Binkoštna počitnice naj trajajo 4 dni. Proračun mora biti popolnoma rešen v prvi polovici leta. Vsi govorniki in Bienert so podpirali ta predlog. Zbornični predsednik skliče odsekov načelnike, da se posvetujejo o razdelitvi odsekovih sej. Malfatti je urgiral rešitev vprašanja italijanske fakultete. Italijanska pravna fakulteta se bo razpravljala najbrže v učnem odseku, kar je izprožil Seitz in za kar se je izjavil tudi Bienert.

Iz odsekov.

Zborovala sta brambeni in narodno-gospodarski odsek. Zborovala je tudi narodno-gospodarska gosposko-zbornična komisija.

Dr. Krek med beneškimi Slovenci.

Dr. Krek je v »Domoljubu« priobčil naslednji zanimiv članek:

Po laških liberalnih listih me trga jo. Ta reč bi pač ne bila sama na sebi toliko vredna, da bi jo vlačil na dan v »Domoljubu«. Zabavljanja in napadov po časopisju sem že preveč vajen, da bi se mi sploh vredno zdelo kaj misliti na to. Topot pa vendar le ne bo škodilo, če stopim pred slovensko ljudstvo, seveda ne za to, da bi potreboval za svojo občutljivost kakega mazila, marveč samo s tem namenom, da na temelju svojih izkušenj pojasnim nekaj važnih resnic.

Od Krmina do rezijanske doline prebiva na laški meji nad 40.000 Slovencev, podložnikov laškega kralja.

Njihove prijazne vasice pokrivajo vse obmejne griče in se raztezajo nekoliko že v prostrano furlansko planjavo. Sredi ljubkih hribov stoji ponosni Matajur, kjer so v začetku sedanjega stoletja postavili kapelico in velik križ v skalna tla, trdna, kakor njihovo versko prepričanje. Do Napoleonovih časov so bili pod Benečijo. Benečanom so čuvali mejo in zato so bili prosti davkov. Po kratkem Napoleonovem gospodarstvu so prišli pod Avstrijo. L. 1866 je nesrečna vojska na glasila dva glasova za Avstrijo, vsi drugi za Italijo. Avstrijska vlada je v dobrem polstoletju svojega gospodarstva dobila cela dva privrženca. Najboljši dokaz za njeno modrost menda to ni. Beneški Slovenci so pač hoteli pokazati, da jih ni volja biti za podnožje tujemu, nemškemu uradništvu, ki je naši državi sploh prizadelo neizrekljivo hudega. Zdaj so pod Lahom. Uradi so pač laški, ravno tako vse šole, toda kakega nasilnega potujčevanja po vzorcih nemških narodnih svetov in takozvanih obrambnih društev, ki imajo pri avstrijskih vladah še vedno precej moči, pa ni med beneškimi Slovenci. Obrabili so si svojo lepo domačo govorico, ki jo s ponosom imenujejo slovensko. Gospodarsko so pa zanemarjeni. Za živinorejo je njih domovina kakor ustvarjena; tudi sadjarstvo in vinarstvo se more uspešno razvijati. A kaj ko nimajo nobene posojilnice, nobene mlekarne. Samo v Št. Lenartu so lani osnovali konsumno društvo, ki ima zdaj krog 80 članov in se lepo razvija. V prostorni šolski sobi tega kraja sem z dovoljenjem županstva velikonočni ponedeljek mnogobrojnim možem govoril o gospodarskem združevanju. Čujem, da jim je bilo všeč, in da kmalu začne prva Rajfajznovka, ki sem jih jim posebno pripočal, svoje poslovanje. Upam, da bo dobila kmalu po drugih slovenskih župnijah svoje sestrice. Vzorna, požrtvovalna duhovščina skrbi edina za tamnošnje zapuščeno ljudstvo. Zadrugištvo požene brez dvojbe z njeno pomočjo tudi glede na živinorejo, mlekarstvo, sadjarstvo krepke korenine v beneški Sloveniji.

Zdaj pa to, kar mi je potisnilo pero v roko. Edini, ki je pri Sv. Lenartu s strupenimi dopisi poizkušal nahujskati javnost proti začetemu gospodarskemu delu, ni Lah, ni kak karabinier, kak uradnik, marveč domačin Slovenec, ki si je z oderuštvo v kratkem času pridobil ogromno premoženje. On kriči po listih, da se mora v laškem državnem zboru v Rimu interpelirati, kako je mogoče dovoliti, da avstrijski poslanec na Laškem v šoli govori. Laški katoliški časopis v Vidmu je pa zelo pošteno in pravično zavrnil njegove napade, češ, če smejo Lahi govoriti v Avstriji in po drugih državah, sme pač tudi o gospodarskih rečeh Avstrijec na Laškem.

Stara povest. Domačin oderuh je ljudstvu bolj nasproten, nego pošten tujec. To smo izkušali doma; to se je pokazalo tudi na Laškem. Oderuhom boj je prva in poglavitna narodna dolžnost. Ko sem šel pred dvanaestimi leti za mesec dni med vestfalske in porenške rojake in sem jih z velikim trudom zbiral v cerkvi, in kjer je bilo mogoče tudi izven cerkve, so me napadli osebe, tudi le rojaki, socialno-demokratski delavci, ki so obenem kot plačani vojniki pruske vlade lagali o mojem delu. Pruska gosposka, ki so jo obenem hujskali naši Nemci, me je le pustila v miru. Rojak socialni demokrat je pa s surovim sovraštvom preganjal domačina.

To sem hotel povedati. Slovenski oderuh na Laškem, ki mu seveda laški liberalci pomagajo v lažnjivem zabavljanju in slovenski socialni demokratje z Vestfalskega spadajo v eno vrsto.

Prvega vodi strast pohlepa, te je vodilo sovraštvo do črne suknje. Naukov ni treba o tem, ker samo dovolj glasno govori, kje ima svoje sovražnike vsak, kdor se drzne brez strahu na delo za ljudski blagor.

Cesar Franc Jožef se odpove prestolu?

Belgrajska »Politika« prinaša senacionalno vest, da se namerava odpovedati cesar Franc Josip prestolu na korist prestolonasledniku Francu Ferdinandu. — Zagrebški listi pa so dobili od svojih dopisnikov na Dunaju poročilo, da je bilo pretekle dni odrejeno v dunajski in budimpeštanski denarni kovnici, da se začne takoj kovati denarji s sliko prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Na teh novicah bo letnica 1911. Iz tega bi se dalo sklepati, da se bo naš cesar kmalu odrekel prestolu. Bržkone se bo to zgodilo koncem leta po sestanku nemškega cesarja Viljema in našega cesarja.

Dnevne novice.

+ Žalostno poglavje o trializmu. V »Neues Wiener Tagblattu« z dne 21. t. m. čitamo pod napisom: »Die Kaiserreise nach Bosnien« (Cesarjevo potovanje v Bosno) na uvodnem mestu članek, ki ga je spisal dvorni svetnik dr. Ploj. Člankar naglašja, kako da je prav, ker obišče naš vladar Bosno in Hercegovino. Sicer so poročila o nameravanem cesarjevem obisku Bosne in Hercegovine že uradno dementirana. V tem, da bi avstrijska misel v anektiranih deželah le pridobila, če bi jih obiskal sivolasi naš vladar, se popolnoma strinjamo z dvornim svetnikom dr. Plojem. Ne moremo se pa nikakor strinjati s tistimi člankarjevimi izjavami, ki se tičejo trializma, o katerem sodi dr. Ploj tako-le: »Ich vermag einstweilen nicht an einen Trialismus zu glauben, der im Wege einer mehr oder minder gewaltsamen Änderung des Dualismus an die Stelle des letzteren treten würde, wohl aber halte ich eine friedliche Evolution in der Art für möglich, daß sich über alle Südslaven unserer Monarchie das Band einer gleich hochstehender Kultur, einer gleich kräftigen und mächtigen wirtschaftlichen Entwicklung breitet. — Slovensko to slove: »Ne morem zdaj še verovati na tak trializem, ki bi potem večje ali manjše nasilne izpremembe dualizma stopil na njegovo mesto, pač pa sodim, da je mogoč miren razvoj in sicer tako, da bo razširjala vez enotno visoka kultura, enotno krepak in mogočen gospodarski razvoj.« — Ta članek, odkrito, zelo obžalujemo. Odkar sta se narodno probudila hrvaški in slovenski narod, so tako slovenski kakor hrvaški domoljubi želeli in odkrito naglašali, da naj tvorita Slovenec in Hrvat v okrilju habsburške monarhije močno samosvojo upravno celoto. To so želeli in na to delali ilirci in drugi najboljši jugoslovanski sinovi. Združena Slovenija, združeni Slovenci in Hrvati, to so vse stvari, za kar so nastopali veliki jugoslovanski pisatelji, prvoborniki in probuditelji narodne zavesti med Jugoslavi, zato so nastopali najrazboritejši jugoslovanski politiki. Celo pametni Nemci zadnje čase sem večkrat naglašajo, da je trializem državna potreščina. Za trializem se je osobito zelo vnelal veliki avstrijski domoljub, odločen Nemec, rajni ustanovitelj in voditelj mogočne avstrijske krščanske stranke dr. Lueger. Obžalujemo dr. Plojev članek timbolj, ker pride kakor našlašč tistim najzagrizenejšim nemškim nacionalcem prav, ki se edini med nemškimi strankami strupeno bore proti željam in idealom že mrtvih prabujevalcev narodne zavesti med Jugos-

slovani, proti zašedi, ki je danes dejansko aktualna. Sklicevali se bodo na dr. Plojev članek in zavijali, češ, saj celo načelnik močne jugoslovanske stranke pravi, da kulturno Jugoslovani ne stoji visoko. Kulturna in gospodarska vez med Jugoslovani! Ta obstoja in je čimdalje jačja na vseh straneh kljub Sotli in kljub zaprekam preljubih najboljših jugoslovanskih prijateljev. To zna danes vsak Jugoslovani. Odkrito obžalujemo, da smo morali s kratkim komentarjem registrirati žalostno dr. Plojevo poglavje o trializmu.

+ Tržaško slovensko liberalno časopisje je, kakor je splošno znano, glede na to, kako izobrazuje svojo publiko, na jako nizkem stališču in je v tem oziru popolnoma od laškega odvisno. »Edinost« lovi senzacija za senzacija, izbira najbolj opolzke stvari in svoje čitatelje s tem poneumnjuje prav tako kakor jih »Piccolo«, s katerim konkurira glasilo tržaške narodnjaške inteligence s tem, da ga skuša prekašati v njegovem spekuliranju na intelektualno in etično manjvrednost tržaškega občinstva. To se je pokazalo tudi zdaj, ko se vrši v Benetkah proces zoper inteligentno rusko vagabundko in moralno izprijenko Tarnovsko. Mi imamo psihiatriške izvide in strokovna mnenja, ki so jih podali zdravniki izvedenci v tem procesu, vse pred seboj, kakor so bila podana razun Tanzijevega, pa smo videli, da je »Piccolo« poročevalac deloma iz nevednosti deloma pa namenoma napravil iz psihiatriških izvidov veliko kolobocijo z očito tendenco napraviti ostudno babnico interesantno in vzbuditi zanjo simpatije v občinstvu, ki se da od fraz zaslepiti. »Edinost« je seveda iz »Piccolovih« poročil napravila ekscerpt in njen kriminalistični izvedenec je celo cel članek napisal. Stvar pa je ta: Maria Nikolajevna Tarnovska ima tri psihiatrične izvele in enega ginekologa. Ginekolog Bossi je razložil glede Tarnovske, kar spada v njegovo stroko, ni pa napravil nobenega zaključka, marveč izjavil, le da je možno, da so nekatere organske bolezni obsojenke, nekoliko in v gotovi meri uplivala na njeno duševno delovanje. Psihijatra Morselli in Tanzi sta izvedenca, najeta od zagovorništvu, in zato seveda tudi bogato plačana; ta dva sta se trudila, da napravita iz Tarnovske poseben tip: neko mešanico iz hysterije in nevrasenije in Tanzi je govoril celo o »moralnem daltonizmu« — čemur se bodo drugi psihijatri, zlasti nemški, ki na to nič več veliko ne dajo, najbrže le pomilovalno smejali. Sicer pa niti Morselli, ki je posebno veliko fraz o »ruski ženi« in »slovanski duši« okoli metal, niti Tanzi nista prišla do zaključka, da Tarnovska za svoja dejanja ni popolnoma nič odgovorna, marveč le, da je bilo njeno svobodno odločevanje jako omejeno. Psihijater Borri pa, ki je postavljen od sodišča, je pač priznal nekaj hysteričnih znakov na morilki, sicer pa nič takega, kar bi jo napravilo popolnoma ali deloma neodgovorno za njena dejanja. Borri, ki ni nič manj slovit, kakor Morselli, je slednjega jako temeljito pobijal in dokazoval, kako je vedno iz empiričnih dejstev uhaljal v »metafizične višave«. Borriju se je pridružil tudi psihijater Belmondo. Laško judovsko časopisje pa, ki simpatizira z vsako pokvarjenko, je slednji dve mnenji zamolčalo ali saj o njih popolnoma krivo poročalo, teta »Edinost« pa zdaj piše učene reči na tej podlagi in sodi, da bo Tarnovska, ta »interesantni psihični fenomen«, oproščena »na podlagi znanosti«. Uboga znanost, če bi bil njen sloves odvisen od tega, kako se bo beneški proces nehali! Laški porotniki »na podlagi znanosti« Tarnovske gotovo ne bodo oprostili; če jo bodo, jo bodo zavotjotega, ker so laški porotniki silno lakani in oprostite zlasti take izprijenke kakor je Tarnovska, vsled česar že sloviti laški sociologi, juristi in politiki hudo tožijo, kako laška justica zločine pospešuje, mesto, da bi jih omejevala. Tako je stvar v resnici, »Edinost« bi pa lahko enkrat začela s »Piccolom« na bolj pošten način konkurirati, ne pa s tem, da ga posnema v njegovem svobodomiselnem moralnem daltonizmu.

+ Nemštvo na jugu. Na Brionih je vstanovil ondotni lastnik g. Kuppelwieser zasebno šolo, seveda nemško, katero obiskuje kakih 20 otrok. Da mu ni treba plačevati učitelja, preskrbel je delžni šolski nadzornik za nemške šole v Trstu učitelju Ludwigu z nemške državne šole v Pulju trajen dopust, da sedaj stalno poučuje na brionski šoli; seveda je Ludwik velik Nemec. Kako pa se ravna s slovenskimi in hrvaškimi šolami?!

+ Izletnike na drugo skupščino krščansko socialnega hrvaškega delavstva v Zagrebu opozarjamo, da se jutri,

v soboto 23. t. m. odpeljemo ob pol sedmi uri z južnega kolodvora. (Ne pa ob sedmi uri, kakor je bilo to zadnjič omenjeno.)

+ Spored občnega zbora in javne telovadbe kamniškega okrožja »Orlov« v nedeljo, dne 24. aprila 1910 v Radomljah. Ob 1/2. uro popold. se zbere vsi v okrožje spadajoči odseki na Homecu. Točno ob pol dveh odhod v Radomlje. Ob dveh litanije v Radomljah. Nato govor na Kraljevem dvorišču poleg inlekarne. Ob pol štirih javna telovadba istotam: 1. Rajalni nastop. 2. Proste vaje za leto 1910. 3. Orodna telovadba: drog in bradlja. 4. Rajalni odhod. — Ob pol petih občni zbor okrožja. Ob pol šestih občni zbor radomljskega »Orla«. Sodeluje slavna kamniška godba.

+ Katoliške žene in dekleta! Vrlo lepo se razvija v zadnjem času gibanje naših sester na Hrvaškem. Pred tremi leti so začele izdajati svoj lasten list za žene »Za vjero i dom«, za dekleta pa je pred dvema letoma začel izhajati list »Proljetno cvjete«. Katoliške žene in dekleta slovenska, naročite se tudi ve na ta lista in zasledujte gibanje svojih hrvaških sester! Naročbe sprejema: Kongregacija učiteljic v Zagrebu, Palmotičeve ulice 33. Posamezen list izhaja vsaki mesec in stane celoletna naročba 3 K, za dijakinje 2 K.

+ Poslanec Gostinčar je v včerajšnji seji državnega zbora stavil tri interpelacije, in sicer eno na železniško ministristvo zaradi proste vožnje prožnih delavcev v svrhu nakupovanja živil. Druga interpelacija se tiče starih rudarjev (provizionistov) v Idriji. Tretja pa uravnave službenih razmer c. kr. cestarjev. Zadnji dve seveda na ministra javnih del.

+ Dr. Korošec o monoplu na vžgalice. V nekem dunajskem listu čitamo sledečo dr. Koroščevo izjavo z ozirom na nameravani monopolni vžgalčni zakup. Poslanec dr. Korošec je izjavil: »Danes še ne morem ničesar izjaviti o načelnem stališču glede na obdavčenje vžgalic, ker je vedno odvisno od političnega položaja, kakšno stališče se zavzame nasproti raznim davčnim predlogom. Če se pa moram izjaviti o monopoliziranju, moram odločno ugovarjati, da se odda monopol v zakup zasebni družbi, ker se davkoplačevalci obdavčijo na dve strani: nasproti državi in nasproti zasebnemu podjetju in ker bi tako priznali truste po državi, za kar bi seveda dobila država veliko provizijo. Če se že mora uvesti monopol, je po mojem mnenju najboljšje, da država izvaja produkcijo in trgovino v lastni režiji.

+ Skrbni naučni minister. Grof Stürgkh, naučni minister za Avstrijo, je baje dalmatinskemu in tržaškemu namestniku ter kranjskemu deželnemu predsedniku naročil, naj odredijo, da ima duhovščina in učiteljstvo ljudstvu po deželi pojasniti, da Halleyev komet, oziroma njegov rep ne bo povzročil nobene škode in da naj se zato vsak pomiri. Slavna vlada na Dunaju se namreč boji, da ne bi neizobraženo jugoslovansko ljudstvo z ozirom na bližajočo se prikazen začelo svoje imetje razsipavati in spričo konca sveta počenjati nerazsodna dejanja. — Zdaj naj pa še kdo reče, da na Dunaju za Jugoslovane ne skrbi! Jugoslovanski kmetje tako na Kranjskem kakor okoli Trsta se sicer Halleyevega kometa in njegovega repa veliko menj boje kakor n. pr. tisto veletalentno berlinsko, dunajsko in pariško velikomestno občinstvo, ki se na podlagi različnih znanstvenih spekulacij ne more iznebiti slutnje, da sestoji kometov rep iz strupenih snovi nepoznane sestave, vendar pa nas je nežna skrb, ki jo ima do nas c. kr. naučno ministristvo silno ganila. Pri tej priliki bi visoki c. kr. vladi svetovali, naj zdaj, ko se gre za komet in eventualne posledice njegovega obiska na zemlji, tudi v drugem oziru pomiri Jugoslovane, da se bodo, kadar komet zemljo pretrese, saj z avstrijsko vlado spravljeni, iz sveta ločili. Naj na primer v Trstu ne imenuje škofa Nemca, potem naj ogrski vladi naroči, da začne hitro graditi železniško zvezo z Dalmacijo, naj v Istri izvede popolno avtonomijo hrvaških občin, naj v Ljubljani ustanovi fakulteto in nam na Koroškem vrne vsaj tistih dvajset ljudskih šol, ki smo jih že imeli. Potem bomo Jugoslovani bolj lahkega srca čakali na prihod kometov ...

+ Šolsko vprašanje v Pulju. Na naš članek, ki smo ga priobčili pod tem naslovom, se hrvaški puljski »Omni-bus« ozira v daljšem članku ter priznava, da je razven nekaterih malih netočnosti popolnoma pravilno označil šolske razmere v Pulju. Žalibog pa list tudi pribija za Slovence sramotno dejstvo, da ravno slovenske družine v Pulju prednjačijo v tem, da zapisujejo svoje otroke v mornariško nemško šolo.

Potem pojasnjuje člankar, koliko so se puljski Hrvatje že trudili, da bi od občine ali države izvojevali lastnih šol, a brez uspeha. Tudi v bodoče da je v tem oziru zanašanje Slovanov na ta dva činitelja popolnoma jalovo; edino samopomoč jih more rešiti. Obrača se na družbo sv. Cirila in Metoda za Istro, da se bolj ozira na važno puljsko točko in že s prihodnjim šolskim letom otvori vsaj še eno dvorazrednico v puljskem okolišu. S časom naj bi se v vseh okrajih odprle hrvaške šole.

+ Hrvaška gre rapidno navzdol, to se vedno bolj kaže. Zloglasni Dedović je veliki župan, odstavljani Hideghety postane baje vodja nove poljedelske sekcije, čeprav je v svojem slovesu zoper sedanji režim zabavjal, mažarska oblast dovoljuje v hrvaškem primorju gradbene koncesije, N. Manojlovič, ki je bil pod Rauchom iz političnih motivov suspendiran, se ne reaktivira, v Daruvaru se je zopet otvorila mažarska julijanska šola itd. Govori se, da se ban Tomašić temu niti upirati ne more, ker vodi vso akcijo Khuen, kateri hoče ustvariti na Hrvaškem staro mažaronsko stranko v vsem njenem sijaju in nekdanji moči. Če celo »Obzor« in »Agramer Tagblatt«, ki sta tako za koalicijo vneta, tako tožita, potem mora pač zelo hudo biti in zelo smrtni. Supilo posebno napada mlade naprednjake od »Pokreta«, ki iz umazanih egoističnih interesov ta sistem vzdržujejo, in se roga njihovega masarykovstvu — Pokretaši so učenci Masaryka — češ, tako dobičarskih, vsega sitih in gnusnih ljudi, kakor so ti masarykovci, ni na celem svetu! Res je!

— Povodom birmovanja pri D. M. v Polju, ki se vrši v nedeljo, bo prevzvišeni knezoškof dr. A. B. Jeglič na potu k birmovanju jutri v soboto obiskal vevško papirnico.

— 200 delavcev odpuščenih. Poroča se, da je ravnavatelj popirne tvornice v Medvodah včeraj odpustilo okoli 200 delavcev. Delavstvo je bilo silno ogorčeno. Nekateri niso hoteli sprejeti knjižic. Nato pa so jih jim pometali kar na tla. — Na pogorišču tvornice še vedno tli. Gasilne cevi so še vedno napeljavne, ako bi količkaj potegnil močan veter, se lahko razvname ogenj. Treba je pozornosti.

— Predavanje v Valtavasi. V nedeljo to je 24. t. m., ob tretji uri popoldne predava gospod dr. Vinko Šarabon, profesor iz Novega mesta zanimivosti o »Halleyjevem kometu«, v dvorani »K. slovenskega izobraževalnega društva«. K obilni udeležbi se uljudno vabite, ker bo predavanje zelo zanimivo in podučljivo.

— Spomenik slovenskemu Bricu v Gorici, Petru Zorutu, znanemu furlanskemu pesniku, hočejo postaviti Lahi in sicer v mestnem vrtu. Zorut je živel v Vidmu ter tam pel lepe pesmi v furlanščini. Zorut je rojen v Ložicah v Brdih ter je bil po rojstvu Slovenec. Zavedal se je tudi svojega rodu, da je pa v onih časih, zanešen v Videm, pel furlansko, temu se ni čuditi. V mestnem vrtu v Gorici bo stal torej spomenik slovenskega Brica Petra Zoruta, ki je pel v furlanskem jeziku!

— Smrtna kosa. Iz Črnuč se nam poroča: Dne 20. aprila smo pokopali 26 let starega Antona Dobravec. Škoda mladega življenja!

— Jezikovni spor med domobranskimi častniki v Osjeku. V častniškem kazinu 28. dom. pešpolka v Osjeku se je nedavno temu poročnik Haslinger pritožil, da se častništvo v medsebojnem občevarju večinoma poslužuje mažarskega jezika, namesto hrvaškega. To je dalo povod neprijetnemu sporu, ki se je še povečal, ko se je major Biščan potegnil za poročnika. Častniki so zahtevali preiskavo, ki je končala s tem, da je bil major umirovljen, poročnik Haslinger pa prestavljen v Gospić.

— Do smrti je povozil avtomobil v Zagrebu 34letno služkinjo Ano Herceg. Šla je ob 10. uri dopoldne s trga, ko je v silni brzini pridrvil avtomobil dr. Ostoića, odvetnika iz Bos. Novega, jo podrl in do smrti poškodoval. Dr. Ostoić je drvil naprej, ne da bi se ustavil, najbrže v nadi, da ga ni nihče spoznal.

— Dopolnilne volitve v hrvaški sahor. V Brodu kandidira dr. Hinkovič. V Ludbregu kandidirajo: od čiste stranke prava dr. Ivan Ružič, od koalicije dr. Damašk, od seljačke stranke dr. Ante Radič.

— IV. kongres krščanske dobrodelnosti se bo vršil od binkoštnega ponedeljka 16. do četrta 19. maja na Dunaju. Spored je sledeči: 16. maja: ob 6. uri zvečer otvoritveno zborovanje v posvetovalnici starega rotovža, I. Wiplingerstr. 8; ob 8. uri zvečer družabni večer v hotel »Post«, I. Fleischmarkt 16; 17. maja: ob 8. uri zjutraj cerkevna

slavnost v Domu katoliških delavk, IX., Pramergasse 9; od pol 9. do pol 1. ure popoldne in od pol 3. do pol 7. ure zvečer posvetovalnica odsekov, Pramerg. 9; 18. maja: od pol 9. do pol 1. ure popold. in od pol 3. do 5. ure popoldne posvetovalnica odsekov, Pramerg. 9. — Oba dneva se bo razpravljalo o referatih: »Prva pomoč zapuščenim in bolnim otrokom«, referent minist. tajnik dr. J. Müller; »Deška zavetišča«, ref. ravnatelj dr. Rudolf Hornich; »Umrljivost otrok«, ref. dr. B. Speck; »Bolniška oskrba revnih doma«, ref. dr. M. Haas; »Kako naj skrbimo za naše vajece?«, referenta ces. svetnik dr. Al. Gruber in kaplan F. Stadler (Gmunden); »Stanovanjsko vprašanje trg. učenk in delavk«, ref. grofica Elizabeta Romer (Brno); »Skrb za izseljence«, ref. drž. poslanec profesor dr. Krek (Ljubljana) in Henrik Fischer; »Potreba ustanavljanja zavodov za alkoholike na Avstrijskem«, ref. kaplan Friderik Kanarik. — V sredo, 18. maja, ob 7. uri zvečer je slavnostno zborovanje v mali dvorani glash. društva, I., Dumbagasse 3. V četrtek, 19. maja, ogledovanje raznih zavodov in izleti. — Udeleženci se morajo prigrasiti na Dunaju, I., Predigergergasse 3. mezzanin.

— Predavanje v Borovnici. V nedeljo dne 24. t. m. bo predaval v »Društvenem domu« v Borovnici preč. g. I. Sušnik o »Halleyjevem kometu« in o »koncu sveta«. Predavanje bodo pojasnjevale lepe skioptične slike. Članom društva je vstop prost.

— Nov socialno-demokratski list »Rudar« bo s 1. majem pričel izhajati štirikrat na mesec.

— Zvišanje poštnih pristojbin. Z Dunaja poročajo: Predlog poslanca Steinwenderja, naj se zvišajo poštni prispevki, da se na ta način povečajo državni dohodki, je zbudil v vseh trgovskih in industrijskih krogih največje ogorčenje, in pričakovati je še mnogo protestov. Splošno pa se predlog ne smatra popolnoma za resnega, ker Avstrija gotovo po kratkem roku ne bo vnovič zvišala poštnih pristojbine v času, ko se vse države trudijo, da se prometni stroški zmanjšajo kolikor le more.

— Četrta emisija delnic Jadranske banke v Trstu. Kakor se nam poroča, izvršujejo takorekoč vsi imejtelji delnic prvih treh emisij svojo opcijsko pravico, tako da bode ostalo za nove subskribente samo manjše število delnic. Opozarjamo kapitaliste, da ne zamudijo ugodne prilike za nabavo delnic nove emisije, za katero konča subskribični rok 30. t. m. Rentabiliteta delnic, upoštevaje dosedanje 6% dividendo, znaša tudi pri subskribičnem kurzu 445 K za nove subskribente, 5 1/2%; za današnje denarne prilike gotovo zelo ugodno obrestovanje. Delnice Jadranske banke bodo v najkrajšem času notirane v uradnem kurzem listu tržaške borze.

— Umrli rojaki v Ameriki. Iz Clevelanda se poroča 8. t. m.: Umrli je rojak John Side. Tukaj zapuščta stariše. — G. Louisu Lachu na E. 62nd St. je umrl sin Josip, star tri leta, za difterijo. — V Collinwoodu na svojem domu je umrl mladi rojak Feliks Novinc po dolgotrajni bolezni jetiki.

— V Ameriki umrla Slovenka. Iz Clevelanda se poroča, da je umrla 2. t. v starosti 33 let v State bolnišnici Marija Krznarič.

— Vojaško nadzorstvo. Divizionar generalni major Emil Colerus pl. Geldern, je včeraj nadzoroval vaje 17. pešpolka v Celovcu.

— Šolske vesti. Na mesto iz šolske službe izstopivše učiteljice Marije Bučar pride kot zač. učiteljica v Belo cerkev Julija Komar; suplentka Ivana Logar je imenovana za začasno učiteljico na Selih pri Šumberku; na Prem pride kot zač. učiteljica Ivana Munda. Obolelo učiteljico Ano Romih-Schmidinger v Krškem bo nadomeščala bivša učiteljica Justina Goslar, obolelo učiteljico Katarino Smrdu v Senožečah pa suplentka Marija Tavčar. — Usposobljenostne preizkušnje za ljudske in meščanske šole so se pričele v Ljubljani v četrtek, 15. t. m. Priglasilo se je pet kandidatov in kandidatinj za meščanske in 35 kandidatov in kandidatinj za ljudske šole. — V logaškem okraju je do 11. maja t. l. v stalno nameščenje razpisano nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Spodnji Idriji in učiteljsko mesto na trirazrednici v Grahovem. — Na enorazrednici v Škocjanu (okraj ljubljanska okolica) učiteljsko in voditeljsko mesto v stalno nameščenje do 5. maja t. l. — Na štirirazrednici na Studencu-Igu, okraj ljublj. okolica, učiteljsko mesto — za katero imajo moški prosilci prednost — v stalno nameščenje do 10. maja t. l. — Na enorazrednici v Babinem polju, okraj Logatec, učiteljsko mesto v stalno nameščenje do

11. maja t. l. — Na štirirazrednici v Iga vasi, okraj Logatec, novo sistem. učno mesto v stalno nameščenje do 11. maja t. l. — Na šestrazrednici s šestimi paralelkami v Spodnji Šiški, okraj ljubljanske okolice, dve na novo sistemizovani učni mesti v stalno nameščenje do 15. maja t. l. s pristavkom, da se bo v prvi vrsti oziralo na moške prosilce, in sicer zlasti na take, ki imajo kvalifikacijo za poučevanje risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah.

— **Samoumor starčka.** V Trstu si je z britvijo prerezal vrat 77 let stari Teodor Lovato, bivši gledališki tajnik. Pred pol leta mu je umrla žena od takrat pa je bil otožen in vsled žalosti je sedaj posegel po britvi.

— **Javno vprašanje g. dež. šolskega nadzornika Levca.** V St. Vidu nad Ljubljano se namerava zidati novo šolsko poslopje. Vprašanje, kje bo to šolsko poslopje stalo, razburja tukajšnje občane. Vse šentviško liberalstvo in svobodomiselstvo, hujskano iz Ljubljane in Borovnice, dela z vso močjo na to, da bi bil glede prostora ovržen sklep občinskega odbora in krajnega šolskega sveta. Iz njihovega početja je jasno razvideti, da se jim ne gre pri tem važnem gospodarskem vprašanju za prostor nove šole, temveč samo za njihovo falitno politiko. Na različnih način grde v svojih napadih župnika in župana. Kakor je »Slovenec« svoječasnoro poročal, je vprašanje glede nove šole že v toliko rešeno, da je okrajni šolski svet potrdil prostor, ki sta ga predlaga krajni šolski svet in občinski odbor. Vsled rekurza občine v Zgornji Šiški proti tej potrditvi leži sedaj vsa zadeva pri deželnem šolskem svetu. Preteklo nedeljo je napravil g. dež. šolski nadzornik Levca izlet na Šmarno goro, kjer se je sešel z nekaterimi možmi iz St. Vida. Pogovor je nanesel tudi na zidavo nove šole v St. Vidu. In tu se je gospod Levca postavil na popolnoma nedopustno stališče, ker je začel po zgledu šentviških liberalcev agitirati za tisti prostor, ki ga »ta slepi Janez« v svojem glasilu »Slovenski Dom« na tako dostojen način priporoča, kot se bere v zadnji številki tega liberalnega trobila. Vsled tega vprašamo g. Levca sledeče: Ali so njegovi zleti na Šmarno goro namenjeni za agitacijo proti sklepom kr. šolskega sveta in občinskega odbora v St. Vidu? Če so, potem mu priporočamo, da drugič ostane raje v dolini, kar pri nas v St. Vidu, kjer naj skliče javen shod o tej stvari (pa ne po § 2., kot dela ta »ta slepi Janez«). Na tem shodu se bo lahko pomenil z našimi možmi tako, da se bo tega pomenka spominjal vedno, kadar se bo oziral na Šmarno goro. Še tega se manjka, da bi hodili deželni šolski nadzorniki delat po kranjski deželi liberalno politiko!

— **Pevsko in gasilno društvo v Vipavi** priredita dne 1. maja zvečer ob 8. uri veselico z igro in šaljivim prizorom v dvorani g. župana Petroviča. — K obilni udeležbi uljudno vabita odbora.

— **Umetnik-rojak v tujini.** »Amerikanski Slovenec« piše 8. aprila: Gospod Gabriel Katzenberger piše v čikaškem listu »Westen und Daheim« z dne 3. aprila o zadnjem nastopu našega vojaka-umetnika sledeče: Drugi recital gospoda Antona Foersterja od fakultete »Chicago Musical College« zadnji torek v Ziegfeldovi dvorani je zaznamoval med najznamenitejše pojave igralne umetnosti na klavir, ki so se nudili občinstvu v zadnjih letih tukaj. G. Anton Foersterju ni bilo treba prestati šele pognjene preizkušnje« čikaških kritikov, ne, njegov pomen kot pianista, vzgojitelja in temeljitega, poštenega godbenika je že davno zabeležen v zapiski dveh delov sveta z veličastnimi črkami. Kot igralec Beethoven je v obeh sonatah mojstrovih dokazal svojo nepresegljivost. Izza Hans v. Buelowega znamenitega tolmačenja Beethovenovih sonat ni prav nihče tako prepričevalno in sostvarjajoče slikal v tako pristnih barvah najgloblje izmed glasbenikov, kakor on. Zlasti v »Apsionati« se je izražal srčni jezik mojstrov z največjo umetnostjo. Gosp. Foerster je mojster, ki smatra svojo umetnost za ozbiljno in resno, in zato zasluži lovor. Za vedno bo v iskrenem proizvajanju svoje umetnosti vzor in vzgled. — Katerega Slovenca ne bi ta nepristranska kritika razveselila?

— **Puljski poštni uradniki** nameravajo prirediti novo imenovanemu ravnatelju sestanek. Izza uradnih kulis se čuje, da stvar ne teče prav gladko. Tudi se čuje, da nekdo ne bo smel govoriti na sestanku. Neprijetno!

— **Roparski napad.** V Podkloštru sta v soboto zvečer napadla dva ogrska delavca go. Lino Pohl iz Beljaka ter jo oropala. Pohl je imela pri sebi torbico, v kateri je bilo 280 K in več ur. Roparja sta pobegnila. Orožništvo pridno poizveduje za njima.

— **Trojen poizkus samoumora brata in dveh sester.** Iz Trsta poročajo: Včeraj zjutraj malo pred poldnevom se je 15letni dijak Aldo Buchbrüder nahajal pri svoji sorodnici Karli vdovi Canarutto, stanujoči v ulici Scorzerle št. 1, III. nadstropje. Naenkrat je planil na okno, ki gleda na ulico Barriera vecchia, in skočil dol na ulico. Nesrečni mladenič je dobil težke poškodbe in brčkone mu je strtl tilnik. Zdravniška postaja ga je spravila v bolnišnico. Malo časa potem, ko je nesrečnež skočil z okna, ga je njegova 18letna sestra Irma hotela posnemati. Že je molela s pol telesom iz okna ven, ko je tramvajski izprevodnik Josip Camarutto, ki se je nahajal v sobi, planil proti njej, jo pravočasno še zadržal in s tem preprečil grozno nesrečo. Ali še v času, ko je Camarutto z drugimi vred miril deklico, je druga sestra, 21letna Elda, poizkusila skočiti z drugega okna na ulico. Za srečo so domačini v drugi sobi začuli ropot pri odpiranju okna in sluteli najhuje hiteli tja ter jo pravočasno rešili. Velika množica ljudi se je nabrala na ulici. V stanovanje je prišel funkcijonar policije, deklici pustil doma, potem ko so domačini obljubili, da bodo čuvali na njo. Predvčerajšnjim je mati nesrečnežev Ana Buchbrüder v bolnišnici umrla. Njena smrt je takoj potrla sina in hčerki tako, da so sklenili umreti.

Štajerske novice.

Š Po pogrebu ga zadela kap. Kap je zadela včeraj zjutraj oficijala okrožnega sodišča v Mariboru g. Karla Dernovšek, očeta finančnega komisarja v finančnem ministrstvu g. dr. Karla Dernovška. G. Karl Dernovšek je prišel v sredo zvečer od pogreba svojega svaka g. Antona Pavliča iz Ljubljane domov v Maribor, kjer ga je po dohodu takoj zadela kap na možgane. Umrl je včeraj zjutraj. Pogreb bo jutri v soboto ob četrti na tri. N. v m. p.!

ANGLEŽI IN AVSTRIJSKE DREAD-NOUGHTKE.

London, 19. aprila. V zbornici poslancev je lord Beresford interpeliral lorda admiraltstva Mac Kenno, ako mu je znano, da Avstrija že gradi dve dreadnoughtke. Mac Kenna je odgovoril, da se sklicuje na svoje tozadevne izjave 12. t. m. in da nima nič novega povedati.

»Daily Graphic« piše o avstrijskih dreadnoughtkah in pravi, da bi bilo najbolj pametno, ako bi se Avstrija in Italija sporazumeli, da bi jima ne bilo treba konkurirati med seboj v pogubnih mornariških zgradbah, ki pomenjajo finančen ruin. Avstrijske dreadnoughtke bodo mednarodno položaj zelo poslabšale. (Angleški list pozablja povedati, da je z dreadnoughtkami začela Angleška in da se je Avstrija za zgradbo takih ladij odločila šele potem, ko so jih v Italiji že začeli graditi.)

Razne stvari.

Užigalice iz trave. Z ozirom na prihodnje obdavčenje vžigalic je iznajdba, o kateri se poroča, gotovo velike važnosti. V angleški Indiji raste namreč neke vrste trava, ki so jo začeli rabiti za vžigalice. Pri Šolapuru stoji že neka tovarna, ki izdeluje travnate vžigalice. Travnate bilke razrežejo stroji v kosce primerne dolžine, ki se potem pet minut kuhajo v parafinu in potem posuše. Bilke se potem istotako s posebnimi stroji napnejo v okvire, pomočijo s konicami v vžigalno snov, nato se hitro posuše in spravijo v škatljice. Izdelovanje teh vžigalic je jako poceni, da velja 12 ducatov škatljic samo 1 K 20 h. Poleg tega ima vsaka škatljica tudi več vžigalic kot naše sedanje; namreč po 80 kosov.

Grof Zeppelin — češkega pokolenja. List »Čech« trdi, da je zrakoplovec grof Zeppelin češkega pokolenja iz rodu Čepelinov.

Dobra kupčija. Letni zaključek banke v Monacu izkazuje dva in pol milijona frankov več dobička kot prejšnje leto. Delničarji so dobili dividendo 350 frankov. Delnice, ki so prvotno veljale po 500 frankov, so sedaj vredne 7500 frankov.

Kolo kitajska iznajdba. Kitajci trdijo, da so že stoletji pred Evropejci iznašli smodnik, tiskarsko umetnost in kompas. Sedaj se ponašajo tudi, da so kot prvi narod na svetu iznašli tudi kolo. V starih kitajskih kronikah se poroča o nekem učencu, nebeškem sinu, ki je iznašel 2300 let pred Kristusom — dvokolo, ki je imelo takrat ime »srečni zmaj«. Pečilski podkralj je natančno opisal tega »srečnega zmaja« nekemu angleškemu tovarnarju, ki mu je ponudil v prodajo kolo. Iz tega opisa je razvidno, da je staro kineško

dvokolo v bistvenih delih popolnoma podobno našemu kolesu. Kronika poroča, da je takrat vzbudil »srečni zmaj« velikansko zanimanje; vsi Kitajci so se začeli voziti z njim in zlasti ženske so se posluževale novega prometnega sredstva. Navdušenje je tako naraslo, da so kitajski kolesarji zanemarjali domače dolžnosti. To je seveda povzročilo mnogo nevolje. Zaradi pritožb na cesarskem dvoru je cesar pod strogo kaznijo prepovedal kolesarjenje s »srečnim zmajem«. S tem je bila zapečatena usoda dvokolesa na Kitajskem za 4000 let.

Telefonska in brzoljavna poročila.

VLAKI NA PROGI JESENICE-TRBIŽ. Dunaj, 22. aprila. Kakor znano, je železniško ministrstvo ustavilo večino vlakov na progi Jesenice - Trbiž. Poslancema Pogačniku in Povšetu se je posrečilo prepričati železniškega in finančnega ministra o potrebi teh vlakov ter bodeta s 1. majem zopet vozila na tej progi 17/20 in 17/21.

IZ PARLAMENTA.

Dunaj, 22. aprila. Danes bo državna zbornica sprejela posojilno predlogo v drugem branju. Ako se takoj nato vrši drugo branje, ali šele zvečer v posebni seji, sedaj še ni gotovo. Predsednik Pattai ve, da še ni gotova potrebna dvotretjinska večina, zato hoče tretje branje spraviti v posebno večerno sejo.

DR. ŽITNIK JE GOVORIL.

Dunaj, 22. aprila. V današnji seji državnega zbora je govoril tudi dr. Žitnik. Rekel je, da posojilne predloge ne bi bilo potreba, ako bi vlada in takozvane vladne stranke začasa skrbele za primerno finančno reformo, tako so pa dragoceni čas zapravile. Vlada in njene stranke se hočejo z novimi dolgovi vzdržati na krmilu in s tem vzdržati tudi sistem. Ta sistem je pa nevzdržljiv in je skrajni čas, da se prelomi z njim. To se bo zgodilo, kadar vlada narodne enakopravnosti ne bo samo povdarjala, ampak jo tudi izvedla. Govornik je imel mnogo poslušalcev ter je njegov govor napravil velik vtis.

VOLITVE NOVEGA DUNAJSKEGA ŽUPANA.

Dunaj, 22. aprila. Danes zjutraj je bil izvoljen novi dunajski župan. Od 145 oddanih glasov je dobil dosedanji prvi podžupan dr. Neumayer 129 glasov, 11 glasov je dobil liberalec dr. Dorn, pet glasov pa soc. demokrat dr. Reumann. Izvolitev Neumayerjevo so kršči socialci pozdravili z velikim ploskanjem.

CESAR V BUDIMPEŠTI.

Dunaj, 22. aprila. Vlada bo 8. junija došel v Budimpešto.

NOVI ČLANI GOSPOSKE ZBORNICE.

Dunaj, 22. aprila. Evgen baron Albori, poslanec Franc Seifert in B. Wetzler so imenovani za nove člane gosposke zbornice.

PROTI STEINWENDERJEVEMU PREDLOGU.

Praga, 22. aprila. Tukajšnji trgovski gremij je poslal oster protest na trgovinsko ministrstvo proti nameravanemu predlogu poslanca Steinwenderja za zvišanje poštnih pristojbin; kakor tudi proti nameravanemu monopolu na vžigalice.

VREME.

Dunaj, 22. aprila. Vremenska opazovalnica naznanja deževno, slabo vreme.

SOCIALNI DEMOKRATI V BOSNI.

Sarajevo, 22. aprila. Socialni demokrati so sklenili, da postavijo za saborske volitve lastne kandidate. V šestih volivnih okrajih bodo postavili po dva kandidata, katolika in Srba. Strankino glasilo v Sarajevu bo odslej izhajalo dvakrat na teden.

STRAŠNA VREMENSKA KATASTROFA V SRBIJI.

Belgrad, 22. aprila. Tako silne vremenske katastrofe, kakor je sedanja, še ni bilo v Srbiji. Nad 200 oseb je utonilo, 100 trupel je doslej vodovje priplavilo. Vode še naraščajo ter so že sedaj visoke dva metra in še višje, škode je nad 10 milijonov kron. Orientni ekspresni vlak se je moral ustaviti v Lapovem in ne more naprej. Preteklo bo več dni, da bode glavna proga prosta. Tudi po cestah je promet radi velikanške povodnji nemogoč. Najbolj je trpele Šumadija in okolica.

Belgrad, 22. aprila. Vedno strašnejše podrobnosti se poročajo o povodnji. Mesto Kragujevac, nekdanja metropola Srbije, je popolnoma pod vodo. 530 hiš, 14 tovarn, javna poslopja, bolnice stoje v vodi. Cele ulice so popolnoma pod vodo. Poroča se o 18 novih utop-

ljencih. Mnogo hiš se je podrlo. Cele črede živine so utonile.

Belgrad, 22. aprila. V Kragujevacu je napravila povodenj 2 milijona dinarjev škode. V okolici Kragujevaca je 20 visa pod vodo. Vlada in kralj podpirata denarne zbirke. Dva ministra sta na kraju nesreče.

ROOSEVELT V PARIZU.

Pariz, 22. aprila. Na kolodvoru je sprejel Roosevelta zastopnik predsednika Falliera. Roosevelta in soprogo je popoldne sprejel Fallieres. Na to sta vrnila obisk Fallieres in njegova soproga ob peti uri popoldne Rooseveltu.

MARC TWAIN UMRL.

New YORK, 22. aprila. Marc Twain je včeraj zvečer umrl.

ŠESTNADSTROPNA STAVBA SE JE PODRLA.

Peterburg, 22. aprila. V mestnem okraju Vasiljevski Ostrov se je podrla šestnadstropna nova stavba. Osem delavcev pogrešajo.

NOVI ZEPPELINOV ZRAKOPLOV.

Berolin, 22. aprila. Novi Zeppelinov zrakoplov je dobil ime »L. Z. Nr. 7.« V Binkoštih bo nastopil svojo prvo vožnjo.

Ljubljanske novice.

Ij Borštnikov »Stari Ilija«, ki bo prihodnjo nedeljo zvečer uprizorjen na odru tukajšnjega deželnega gledališča, je narodna igra, ki bo s svojimi originalnimi prizori globoko učinkovala na občinstvo. Ta predstava bo vsekakor znamenit dogodek, zato naj bi občinstvo z obilnim obiskom počastilo zopetni vesel pojav izvirne narodne igre na našem deželnem gledališču in s tem tudi pisatelja. Vstopnice se že dobivajo v Sešarkovi trafiki v Selenburgovi ulici.

Ij Skupina jugoslovanske strokovne zveze v katoliškem društvu rokodelskih pomočnikov ima svoje uradne ure vsako nedeljo od 11. do 12. dopoldne v društvenih prostorih. Blagajnik skupine, g. Anton Znidarsič, sprejema v tem času doneske in daje vsa potrebna pojasnila.

Ij Dopolnilne občinske volitve v I. razredu so se vršile danes dopoldne. Dobili so, vstevši pooblastila: Al. Lenčič 222, Ilija Predovič 221, dr. Triller 219 in Ubald pl. Trnkozcy 224 glasov. En glas je dobil Šmon Treo. V I. razredu je 855 volivcev.

Ij Domobrankska godba baje prvičkrat nastopi povodom 1. maja.

Ij Predavanje v Jakopičevem umetniškem paviljonu. Opozarjamo še enkrat na jutrišnjo predavanje gospoda P. Zmitka: o značilnih prednostih posameznih del na sedanji umetniški razstavi. Predavanje se vrši ob 4. uri popoldne. Pozivljamo k obilni udeležbi.

Ij Dezertiral je od pešpolka št. 17. v Celovcu pešec Alojzij Dolenc, pristopen v Pijavo gorico.

Ij 50-letnica pesmi »Naprej, zastava Slave!« Kakor smo poročali bo letos 50 let, odkar je bila zložena in se prvič pela naša slovenska himna. Odbor »Glasbene Matice« je v svoji seji sklenil, da se tem povodom jeseni priredi skladatelju in častnemu članu »Glasbene Matice« gospodu Davorinu Jenku časten večer. Prvič se je pesem pela 23. oktobra pred 50. leti. Zložena je bila na dan 16. maja.

Ij Neodpušljivo postopanje vojaške oblasti pribijem javno. Dostavil sem železniškemu delavcu Remžgarju uradno spričevalo, da leži njegova žena na smrt bolna in da mora pri njej ostati mož, kot edina zanesljiva opora v njene težke bolezni. Kakor opetovano, tudi sedaj zdravniško spričevalo ni našlo milosti v vojaških krogih. Niti uradnega poizvedovanja niso uvedli, dati se odigrava družinska tragedija v neposredni okolici ljubljanski, v Rožni Dolini. Vprašam vojaško oblast, ali se to postopanje vjema z ljudskimi interesi? Vsak trenutek lahko nastopi katastrofa, da izgube otroci mater in mož ženo, a mož in oče tolče vojaški jednadve. Neverjeten je ta slučaj ali resničen, priča sem mu podpisani. Opozarjam nanj poslance v državnem zboru. Ljubljana, dne 20. aprila 1910. — Dr. Iv. Zajec, zdravnik, deželni poslanec.

Ij Zeleni Jurij na Gradu. »Zeleni Jurij« pride prihodnjo nedeljo s svojim izbornim cvičkom na Grad, kjer postavi, kakor vsako leto, prijazna svoj taborišča.

Ij Nekaj o mestni bolniški blagajni za posle. Zdaj šele, v aprilu leta 1910, so sklenili ljubljanski občinski svetniki, da ustanove mestno bolniško blagajno za posle, in sicer 1. januarja 1911. Precej pozni so bili naši konservativni

tjublanski občinski svetniki, da so vzakoničili zavod, ki ga je namislil in napravil zanj pravila še vedno nepozabljeni zdaj v Ameriki bivajoči mesni policijski svetnik Podgoršek. Novi zavod ni popoln, to je bil prisiljen priznati poročevalec dr. Oražen sam, ki je pogrešal ambulančno zdravljenje obolelih poslov. Je-li res edino ta pomankljivost v nameravanem zavodu? Sicer priznamo tudi mi, da je končno nekaj več kakor nič, se nam pa le zdi, da je v svoji konservativnosti ljubljanski občinski svet nekaj sklenil, kar se lahko imenuje že zdaj dete ki ne bo dolgo živelo, če se zavod ne bo razširil. Konservativnemu ljubljanskemu županu morebiti še ni znano, da je že državno-zbornski socialnozavarovalni odsek odobrila § 2. vladne predloge glede na socialno zavarovanje, ki slove v prosu delu prevodu: Osebe, ki opravljajo delo ali službo na temelju delovnega — službenega — ali učnega razmerja, se morajo v smislu te postave zavarovati za slučaj bolezni. Ni dvoma, da zdaj, ko po lex Krek - Kramar ni več obskrucije, postane v najkrajšem času tudi zavarovanje poslov za slučaj bolezni obligatno. Res, veliko je zagrešila naša pre-konservativna ljublj. občinska uprava, ko ustanavlja zavod Podgoršek - Ošaben-Hribar šele po tolikih letih, ko je že znano, da v najkrajšem času dobe posli modernu bolniško zavarovanje.

Ij Poslovanje obrinega sodišča. Koncem lanskega leta pričelo je poslovati obrtno sodišče za okraj ljubljanske okrajne sodnije, ki ima svoje lokale v tukajšnji justični palači. Predsednikom in njegovim namestnikom sta se imenovala dva tukajšnja sodnika, ki pa sta vsled mnogega dela še vedno vposlena v prejšnji praksi ter vršita sedanjí svoj posel le kot neko postransko zadevo. Kot toženci so večinoma delodajalci-obrtniki, ki se jih za vsako malenkost tira k sodišču in to v kratkem roku 24 do 48 ur. Ako koga ni, mu preti zamudna rzsodba. Točnost se zahteva tudi od prisednikov. Izjema pa je le od strani sodišča. Stranke in prisedniki se povabijo, a sodnika ni, da bi sodil, ubogi zapisnikar leta od enega do drugega sodnika in nazadnje celo do predsednika deželnega sodišča, a vse zaman. Sodnika sta zaposlena drugod, in to čakanje traja po več ur, predno se nas kdo usmili. Obrtniki nimamo časa čakati cele ure in največkrat še za kake malenkosti, na tistih dolgočasnih hodnikih deželnega sodišča. Zahtevamo od predsedstva, da nam za to imenovana sodnika pusti na razpolago, da se zamorejo obravnave pri obrtnem sodišču vršiti točno in redno.

Ij Aretovanje. Policija je včeraj aretovala leta 1891. v Slovenji vasi pri Kočevju rojeno služkinjo Marijo Stinejevo, ki je ukradla svoji gospodinji zlat prstan in nekaj denarja. Svojnica dve-ma prijateljicama pa je tudi izmaknila 5 lir in pet K. — Tudi posestnika Matijo Pluta iz Krvavčevega vrha so djali pod ključ, ker je hotel svojega 18 let starega sina Franceta spraviti v Ameriko, še predno je zadostil vojaški dolžnosti, a bo moral z očetom vred čakati mnenja sodnikov. Vse tri so izročili deželnemu sodišču.

Ij Nogo zlomil. Včeraj je pripeljal posestnikov sin Albin Hrostar, gramoz v tobačno tovarno. Pri razkladanju mu je padla na levo nogo truga in mu jo zlomila. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Ij Vsed neprevidnosti se opekla. V Mayerjevi tovarni v Metelkovi ulici so včeraj delavke snažile stroje s petrolejem. Ko so bili stroji osnaženi, je delavka Milka Svolšakova zljila nerabljeni petrolej na žrjavico in ji je pri tem bruhnil plamen v obraz. Deklica je zadobila hude opekline na obrazu in so se ji osmodili tudi lasje. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

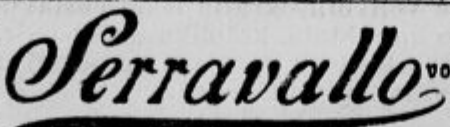
Ij Nedostatek na južnem kolodvoru. Znano je, da stoji v glavnem poslo-pju južne železnice v verandi in po čakalnicah sedem avtomatov. Napisi ti pripovedujejo, da če vržeš gotovo svoto v odprtino dobiš natančno označeno dragocenost (slaščice, vžgalice, kolin-sko vodo itd. itd.) iz avtomata. To je sicer vse lepo in prav in nimamo prav nič proti modernim nemim avtomatnim štacunam na južnem kolodvoru, ampak če das v štacuni denar, pričakuješ tudi, da dobiš za svoj denar, ki ga še celo naprej plačaš, tudi tisto stvar, ki jo zahtevaš. Nemi avtomatski komiji na južnem kolodvoru pa niso tako uslužni, kakor so pravi izučeni komiji. Osebito po polnoči radi štrajkajo in dobili smo mnogo pritožb, da avtomati na južnem kolodvoru zelo velikrat ne funkcionirajo in da mečeš zaman desetice v avtomat in ne dobiš, kar pričā-

kuješ za svoj dober denar. Lahko se sicer pritožiš pri šefu nemih avtomat-skih komijev, pri tvrdki na Dunaju. A pismo te stane samo znamka 10 vinarjev. In za 20 vinarjev, kdo bo reklamiral. Če greš in se pritožiš v uradu, te napotijo k tvrdki in prav imajo uradniki, ker znajo, da bi dobili nos, če bi se vmešavali v poslovanje nemih avtomatskih komijev. Znani so nam slučaji, ki so posamezniki pometali kar po dve kroni zaman v avtomate. Pričakujemo, da se ukrene potrebno, da bodo nemi avtomatski komiji v popolni meri in v zmislu trgovskih predpisov izvrševali svojo službo.

Ij Razstava vajenskih izdelkov na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani. Na obrtno-nadaljevalnih šolah, to je: na strokovni nadaljevalnici za mehan-sko tehniške obrti v Komenskega ulici št. 17; na strokovni nadaljevalnici za stavbne obrti na Cojzovi cesti št. 5; na strokovni nadaljevalnici za umetne in oblačilne obrti ter na občni obrtni nadaljevalnici na Erjavčevi cesti št. 21 se zaključí šolsko leto 1909/10 v nedeljo, dne 24. aprila t. l. Na vsaki teh šol bo z zaključkom šolskega leta združena tu di lokalna razstava vajenskih izdelkov ki bo trajala omenjenega dne od 8. ure zjutraj do 12. opoludne. Na to razstavo opozarja šolski odbor vse mojstre, starše vajencev in pa prijatelje obrtnega šolstva sploh ter zanesljivo pričakuje da se bodo njegovemu povabilu v mnogobrojnem številu odzvali.

Znanost in umetnost.

Jules Verne. Pet tednov v zrakoplovu. Trije Angleži raziskujejo Afriko. Po zapiskih dr. Fergusona. Iz francoskega prevel A. Kos. Ljubljana 1910. Založila »K a t o l i š k a B u k v a r n a«. Prvo delo znamenitega francoskega pisatelja je izšlo v slovenskem prevodu. Nad vse mično pripovedovanje seznanja bravca z zrakoplovstvom in afriškim svetom. Bravec napeto spremlja pogumne popotnike čez črni del sveta. Gleda zamorske rodove, običaje, življenje, rastline, velikanska krušna drevesa, afriške živali, vihar v puščavi, peščene gore, rudnine, kakor bi bil sam zraven. Zanimivi potni dogodilja napravijo bravca tako pozornega, da se mu vse to nehote vtisne v spomin. Naleti sredi prostrane Afrike v črni noči na kanibalski rod, ki trpinči mladega 30letnega misijonarja - lazarista. Vrlim trem junakom v zrakoplovu se posreči, da ga rešijo s svetlobnimi žarki. Kajti nad nenavadno svetlobo sredi črne temine divjaki osupnejo. Rešeni mladi duhovnik umre vseeno čez malo časa. Umirajoč moli za Kamovo zemljo in pošilja pozdrave svoji domovini. On, ki je storil obljubo uboštva, počiva v zlatonosni zemlji. Kajti, ko ga pokopavajo, odkrijejo zlato žilo. Prestava je narejena strogo po francoskem izvirniku. Jezik čist in pravilen. Večkrat se toži, da manjka za naše ljudstvo poljudnoznanstvenega berila. Povesti slovitega Jules Verna so pač najboljša poljudnoznanstvena dela in poleg tega imajo vsa brez izjeme velik vzgojevalen pomen. Jules Vernove spise diči velika nazornost in živahnost v opisovanju, pa bogata domišljija, ki pa ne razburja in draži, marveč razširja bravcu duševno obzorje. Koliko naravoslovja, zemljepisja, prirodoslovja sploh je v Jules Vernovih spisih, pa koliko tudi zgledov poštvalnosti, ljubezni do bližnjega in neustrašenosti. Povest je bila od akademijske znanosti nagrajena in je doživela že 80 izdaj. — Povest »Pet tednov v zrakoplovu« stane v platno vezana 3» K 80 h, po pošti 30 h več in se naroči v »K a t o l i š k i B u k v a r n i« v Ljubljani.

Serravallo^{vo}

železnato Kina-Vino

Higijenična razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in čestni diplom k slati kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepeča živce, poboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat edlikovano. Nad 6000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in tr. dvorni dobavitelj

TRST-Barkovlje.

Kletar

oženjen, pošten, trezen in razumen tudi pri kmetijstvu

1171 se sprejme takoj v vinski trgovini 2-1

Karla Lenčeta na Laverci pri Ljubljani.

Žena naj bode tudi porabna pri poljedelstvu. — Plača kletarju K 70— mesečno in prosto stanovanje. Ženi še posebej po dogovoru. — Služba je stalna.

Za slabokrvne in prebolele :
je zdravniško priporočano
črno dalmatinsko vino
„KŮČ“
najbolje sredstvo.
BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Pohišstvo

jako dobro ohranjeno **se takoj proda** radi odpotovanja prav poceni. Turjaški trg št. 2, I. nadstropje. 1164 2-1

Primerno službo išče
boljše izobražen, močan in krepak mladenič, več štirih jezikov. Vstop takoj
Blagohotna poročila se prosijo na upravništvo »Slovenca« pod: **Sluga 53.** 1150 3 1

Stalna stranka

išče za avgustov selilni termin solčno stanovanje, obstoječe iz 4 event. 3 sob, predsobe, sobe za služkinje in z drugimi pritliklinami. Ponudbe se prosijo na upravo tega lista pod **„Stalna stranka 1910.“** 1141 3-1

Posteljno vlogo

odstrani **zajamčeno** takoj! Slovita priznanja in pohvale. Zdravniško priporočeno. Starost in spol se morata naznani. Knjižico pošlje zastoj: **Zavod „Sanitas“** Velburg P 347 Bavarsko. 284 31

TRZNE CENE	
Cene veljajo za 50 kg.	
Budimpešta 22. aprila.	
Pšenica za april 1910	12.06
Pšenica za okt. 1910	10.66
K2 za april 1910	8.23
Oves za april 1910	6.98
Oves za oktober 1910	6.66
Koruza za maj 1910	5.76
Koruza za julij 1910	5.95
Efektiv: mlačno.	

Meteorologično poročilo.						
Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm.						
Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
21	9 zveč.	733.2	11.7	sl. zahod	del. jasno	
22	7. zjut.	733.5	7.4	brezvetr.	del. obl.	0.0
	2. pop.	730.2	18.9	sr. vszvzh.	oblačno	
Srednja večerajšnja temp. 12.1°, norm. 10.7°.						

Redka prilika za nakup!

K 44.40 stane

za gospode:

- 1 kompletna obleka
- 1 modni površnik
- 1 posamezne hlače
- 1 modni telovnik
- 1 klobuk ali slamnik

za dame:

- 1 kostum
- 1 raglan ali prašni plašč
- 1 krilo iz blaga ali za prati
- 1 bluza ali jupon
- 1 velika modna čepica

Angleško skladišče oblek O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg št. 5.